C/2024/3415

3.6.2024

SDĚLENÍ KOMISE

Zveřejnění celkového počtu povolenek v oběhu v roce 2023 pro účely rezervy tržní stability v rámci systému EU pro obchodování s emisemi zřízeného směrnicí 2003/87/ES

(C/2024/3415)

1. ÚVOD

Evropský parlament a Rada v roce 2015 přijaly rozhodnutí (EU) 2015/1814 ([1]) („rozhodnutí o rezervě tržní stability“) o vytvoření rezervy tržní stability v rámci systému EU pro obchodování s emisemi (EU ETS) zřízeného směrnicí 2003/87/ES ([2]) („směrnice o systému ETS“). Účelem rezervy tržní stability je předejít tomu, aby trh s uhlíkem v EU fungoval s velkým strukturálním přebytkem povolenek. S tím souvisí riziko, že by systém EU ETS neposkytoval signál pro investice potřebný k dosažení cíle EU týkajícího se snižování emisí nákladově efektivním způsobem. Rezerva má také učinit systém EU ETS odolnějším vůči nerovnováze mezi nabídkou a poptávkou, aby trh EU s uhlíkem mohl bezproblémově fungovat. Rezerva tržní stability začala fungovat v lednu 2019.

Podle čl. 1 odst. 4 rozhodnutí o rezervě tržní stability zveřejňuje Komise každý rok pro účely rezervy tržní stability celkový počet povolenek v oběhu za předchozí rok. Tento údaj rozhoduje o tom, zda jsou povolenky staženy z objemu dražených povolenek a umístěny do rezervy, nebo jsou z rezervy uvolněny a vydraženy. Každoroční zveřejnění celkového počtu povolenek v oběhu je proto důležitým prvkem pro fungování rezervy tržní stability a systému EU ETS.

Dne 15. května 2023 Komise zveřejnila informaci, že celkový počet povolenek v oběhu v roce 2022 činil 1 134 794 738 ([3]). V souladu s tím mělo být od 1. září 2023 do 31. srpna 2024 do rezervy tržní stability umístěno 272 350 737 povolenek. Počet povolenek v rezervě tržní stability, které se staly neplatnými ke dni 1. ledna 2023, činil 2 515 135 787 povolenek.

Toto sdělení je osmým zveřejněním celkového počtu povolenek v oběhu a týká se roku 2023. Podrobně popisuje související výpočet a počet povolenek, které budou umístěny do rezervy od 1. září 2024 do 31. srpna 2025. Uvádí rovněž počet povolenek v rezervě, které se staly neplatnými ke dni 1. ledna 2024.

Sdělení vyzdvihuje významné změny fungování rezervy tržní stability, které byly zavedeny v rámci legislativního balíčku „Fit for 55“ jako součást revize rozhodnutí o rezervě tržní stability ([4]) a směrnice o systému ETS ([5]) a změny stanovené v nařízení (EU) 2023/435 ([6]) (nařízení REPowerEU), které bylo přijato v návaznosti na energetickou krizi.

([1]) Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1814 ze dne 6. října 2015 o vytvoření a uplatňování rezervy tržní stability pro systém Unie pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 264, 9.10.2015, s. 1.)

([2]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ES (Úř. věst. L 275, 25.10.2003, s. 32).

([3]) C/2023/2929 – sdělení Komise – Zveřejnění celkového počtu povolenek v oběhu v roce 2022 pro účely rezervy tržní stability v rámci systému EU pro obchodování s emisemi zřízeného směrnicí 2003/87/ES (2023/C 172/01), (Úř. věst. C 172, 15.5.2023, s. 1).

([4]) Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/852 ze dne 19. dubna 2023, kterým se mění rozhodnutí (EU) 2015/1814, pokud jde o počet povolenek, které mají být umístěny do rezervy tržní stability pro systém Unie pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů do roku 2030 (Úř. věst. L 110, 25.4.2023, s. 21). Viz konsolidované znění.

([5]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/959 ze dne 10. května 2023, kterou se mění směrnice 2003/87/ES o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v Unii a rozhodnutí (EU) 2015/1814 o vytvoření a uplatňování rezervy tržní stability pro systém Unie pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (Úř. věst. L 130, 16.5.2023, s. 1). Viz konsolidované znění.

([6]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755, a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1).

2. FUNGOVÁNÍ REZERVY TRŽNÍ STABILITY

Rezerva tržní stability funguje automaticky, jakmile celkový počet povolenek v oběhu překročí stanovené rozpětí. Povolenky jsou staženy z objemu dražených povolenek a umístěny do rezervy, pokud celkový počet povolenek v oběhu překročí prahovou hodnotu 833 milionů. Míra příjmu povolenek do rezervy je stanovena na 24 % celkového počtu povolenek v oběhu, pokud je jejich množství vyšší než 1 096 milionů. Pokud je celkový počet povolenek v oběhu mezi 833 miliony a 1 096 miliony, příjem povolenek představuje rozdíl mezi celkovým počtem povolenek v oběhu a 833 miliony. Jestliže je celkový počet povolenek v oběhu pod prahovou hodnotou 400 milionů, je z rezervy uvolněno a vydraženo 100 milionů povolenek. Povolenky jsou do rezervy umisťovány, nebo jsou z ní uvolňovány po dobu dvanácti měsíců. Počínaje rokem 2023 se povolenky umístěné v rezervě nad prahovou hodnotou 400 milionů stávají neplatnými.

Podle čl. 1 odst. 5 rozhodnutí o rezervě tržní stability a v souladu s tímto sdělením, 24 % celkového počtu povolenek v oběhu dne 31. prosince 2023 nebo rozdíl mezi celkovým počtem povolenek v oběhu a počtem 833 milionů bude počínaje 1. zářím 2024 na období dvanácti měsíců umístěno do rezervy tržní stability. Odpovídající počet povolenek bude odečten od objemů dražených povolenek členských států EU a tří zemí EHP-ESVO (Island, Lichtenštejnsko a Norsko), jakož i Spojeného království s ohledem na výrobu elektřiny v Severním Irsku. Povolenky budou odečteny v souladu s příslušnými draženými podíly těchto zemí.

Podle čl. 1 odst. 5 rozhodnutí o rezervě tržní stability se do 31. prosince 2030 do výpočtu příslušných podílů pro účely rezervy tržní stability nezahrnují povolenky rozdělené v rámci EU ETS ([7]) pro účely solidarity a růstu.

Nařízením REPowerEU se mění směrnice o systému ETS, aby se odchýlila od čl. 1 odst. 5a rozhodnutí o rezervě tržní stability tím, že se pro účely Inovačního fondu použije 27 milionů nepřidělených povolenek v rezervě tržní stability. Tento objem bude odečten z celkového množství nepřidělených povolenek, které by jinak bylo v období do 31. prosince 2030 zneplatněno. Tato změna nabyla účinnosti již předtím, než byly povolenky v rezervě nad prahovou hodnotou 400 milionů 1. ledna 2024 zneplatněny.

3. CELKOVÝ POČET POVOLENEK V OBĚHU

Podle čl. 1 odst. 4 rozhodnutí o rezervě tržní stability celkový počet povolenek v oběhu v daném roce *„odpovídá souhrnnému počtu povolenek vydaných ve vztahu k zařízením a rejdařským společnostem, avšak neumístěných do rezervy v období od 1. ledna 2008, včetně počtu povolenek vydaných podle čl. 13 odst. 2 směrnice 2003/87/ES ve znění platném do 18. března 2018 v tomto období a práv na použití mezinárodních kreditů, která byla zařízeními v rámci systému EU ETS uplatněna ve vztahu k emisím, do 31. prosince daného roku, od kterého se odečtou souhrnné tuny ověřených emisí ze zařízení a rejdařských společností v rámci systému EU ETS od 1. ledna 2008 do 31. prosince téhož daného roku a povolenky zrušené v souladu s čl. 12 odst. 4 směrnice 2003/87/ES.“*

Stručně řečeno se celkový počet povolenek v oběhu, který je relevantní pro fungování rezervy tržní stability, vypočítá podle tohoto vzorce:

Celkový počet povolenek v oběhu = nabídka – poptávka

Oba prvky výpočtu jsou v tomto sdělení podrobně popsány. V tabulce na konci dokumentu je uveden přehled všech číselných údajů.

Podle čl. 1 odst. 4a rozhodnutí o rezervě tržní stability budou do výpočtu celkového počtu povolenek v oběhu pro rok 2024 zahrnuty povolenky vydané pro letectví a ověřené emise z letecké dopravy od 1. ledna 2024.

Podle směrnice o systému ETS se systém EU pro obchodování s emisemi ode dne 1. ledna 2024 vztahuje na emise z činností v oblasti námořní dopravy a ve výpočtu celkového počtu povolenek v oběhu pro rok 2024 bude zohledněna nabídka a poptávka rejdařských společností.

([7]) Podle čl. 10 odst. 2 písm. b) směrnice 2003/87/ES.

Nabídka

Nabídka povolenek na unijním trhu s uhlíkem sestává z těchto prvků:

— objemu povolenek převedených ([8]) z druhé fáze systému EU ETS (2008–2012), který činil **1 749 540 826** ([9]) povolenek,

— bezplatně přidělených povolenek v období od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2023, včetně povolenek přidělených z rezervy pro nové účastníky na trhu (NER). Tento objem činí **8 222 698 758** povolenek ([10]),

— povolenek vydražených v období od 1. ledna 2013 ([11]) do 31. prosince 2023 a povolenek použitých pro účely flexibility v období 2021–2023 podle článku 6 nařízení (EU) 2018/842 ([12]) (nařízení o „sdílení úsilí"). Na základě dražebních zpráv ze společné dražební platformy a příslušných alternativních platforem ([13]) činil objem vydražených povolenek, včetně „dřívějších dražeb", **7 591 181 500**, k tomuto objemu musí být v rámci flexibility podle nařízení o sdílení úsilí v souladu s čl. 6 odst. 2 připočteno **21 641 364** povolenek ([14]),

— povolenek zpeněžených pro účely programu NER300. Evropská investiční banka zpeněžila celkem **300 000 000** povolenek,

— mezinárodních kreditů uplatněných ve vztahu k emisím do 31. prosince 2020 ([15]). Zařízení ve vztahu ke svým emisím použila **497 248 017** mezinárodních kreditů ([16]),

— podle čl. 1 odst. 4 rozhodnutí o rezervě tržní stability se do výpočtu příslušných podílů pro účely rezervy tržní stability **dále nezahrnují povolenky rozdělené v rámci EU ETS**.

([8]) Povolenky vydané během druhé fáze systému EU ETS (2008–2012), které nebyly vyřazeny ke krytí ověřených emisí ani zrušeny, byly převedeny k použití na začátku třetí fáze systému EU ETS (2013–2020). Tyto povolenky byly vymazány a zároveň byl stejný počet povolenek vytvořen ve třetí fázi. Tento počet tedy přesně odpovídá počtu povolenek EU ETS v oběhu na začátku třetí fáze systému EU ETS.

([9]) COM (2015) 576 – Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě – Zpráva o pokroku „v oblasti klimatu", včetně zprávy o fungování trhu s uhlíkem a zprávy o přezkumu směrnice 2009/31/ES o geologickém ukládání oxidu uhličitého.

([10]) Na základě výpisu z protokolu transakcí EU (EUTL) ze dne 1. dubna 2024.

([11]) Tento údaj zahrnuje „dřívější dražby", tj. povolenky platné pro třetí fázi systému EU ETS (období 2013–2020), které byly vydraženy před 1. lednem 2013.

([12]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/842 ze dne 30. května 2018 o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů členskými státy v období 2021–2030 přispívajícím k opatřením v oblasti klimatu za účelem splnění závazků podle Pařížské dohody a o změně nařízení (EU) č. 525/2013 (Úř. věst. L 156, 19.6.2018, s. 26).

([13]) Zprávy z dražeb: European Energy Exchange (EEX) a Intercontinental Exchange (ICE).

([14]) Nařízením (EU) 2018/842 se vytváří jednorázová možnost flexibility, kdy mohou členské státy v období 2021–2030 kolektivně zrušit až 100 milionů povolenek EU ETS, aby splnily své příslušné cíle v oblasti snižování emisí skleníkových plynů podle tohoto nařízení. Flexibilita se týká členských států, jejichž cíle značně překračují jak průměr Unie, tak i jejich potenciál nákladově efektivního snížení emisí, jakož i členských států, které v roce 2013 nepřidělily průmyslovým zařízením žádné bezplatné povolenky EU ETS. Zrušení se provede z draženého objemu dotčeného členského státu podle článku 10 směrnice 2003/87/ES. Zrušené povolenky se při určování celkového počtu povolenek v oběhu pro účely rezervy tržní stability v daném roce považují za povolenky EU ETS v oběhu.

([15]) Mezinárodní kredity nelze ve čtvrté fázi systému EU ETS (2021–2030) použít k zajištění souladu.

([16]) Na základě výpisu z protokolu transakcí EU (EUTL) ze dne 1. dubna 2024. Mezinárodní kredity zahrnují pouze ty kredity, které byly vyměněny za evropské povolenky ve třetí fázi systému EU ETS (2013–2020). Zhruba 1,1 miliardy mezinárodních kreditů, které mohly být přímo použity k zajištění souladu ve druhé fázi systému EU ETS (2008–2012), je zohledněno v počtu povolenek převedených z druhé fáze.

Poptávka

Poptávka po povolenkách na trhu EU s uhlíkem zahrnuje celkové ověřené emise ze zařízení od 1. ledna 2013 ([17]) do 31. prosince 2023, které činí **17 269 905 658** tun ([18]), a **668 272** povolenek zrušených během tohoto období podle čl. 12 odst. 4 směrnice o systému ETS.

Celkový počet povolenek v oběhu

Na základě výše uvedených skutečností činí celkový počet povolenek v oběhu v roce 2023 **1 111 736 535** povolenek.

Držená rezerva tržní stability

Po zneplatnění povolenek provedeném dne 1. ledna 2023 zůstalo v rezervě tržní stability 486 087 000 povolenek.

V souladu se sděleními o celkovém počtu povolenek v oběhu za poslední roky byly do rezervy umístěny tyto objemy povolenek:

— **231 874 266** povolenek od 1. ledna 2023 do 31. srpna 2023 ([19]),

— **90 783 578** povolenek od 1. září 2023 do 31. prosince 2023 ([20]).

Dne 31. prosince 2023 bylo v rezervě tržní stability **808 744 844** povolenek. Z tohoto objemu povolenek bylo vyčleněno 27 milionů povolenek pro Inovační fond podle čl. 10e odst. 4 směrnice o systému ETS.

Dne 1. ledna 2024 bylo podle čl. 1 odst. 5a rozhodnutí o rezervě tržní stability zneplatněno **381 744 844** těchto povolenek. Zbývající objem rezervy činí **400 000 000** povolenek.

4. ZÁVĚR

V souladu s rozhodnutím o rezervě tržní stability bude do rezervy tržní stability na období dvanácti měsíců – od 1. září 2024 do 31. srpna 2025 – umístěno celkem **266 816 768** povolenek.

Zveřejnění celkového počtu povolenek v oběhu pro účely rezervy tržní stability v příštím roce bude rozhodující pro fungování rezervy v období od září 2025 do srpna 2026.

([17]) Pokud jde o ověřené emise v období 2008–2012 (druhá fáze), viz poznámka pod čarou 8.

([18]) Celkové ověřené emise vycházejí z výpisu údajů z EUTL ze dne 1. dubna 2024. Zohledňují se přitom ověřené emise vykázané do 31. března 2024 – lhůty pro vykazování v systému EU ETS. Emise vykázané po tomto datu nejsou v celkovém množství zohledněny.

([19]) C/2022/2780 – Sdělení Komise – Zveřejnění celkového počtu povolenek v oběhu v roce 2021 pro účely rezervy tržní stability v rámci systému EU pro obchodování s emisemi zřízeného směrnicí 2003/87/ES a počtu nepřidělených povolenek během období 2013–2020, 2022/C 195/02 (Úř. věst. C 195, 13.5.2022, s. 2). Oprava sdělení – C(2022) 4874. Jak je uvedeno v bodě 5 tohoto sdělení, v období od 1. září 2022 do 31. srpna 2023 bylo do rezervy tržní stability umístěno 347 811 404 povolenek. Objem odpovídající období od 1. ledna do 31. srpna 2023 činil 231 874 266.

([20]) C/2023/2929, viz výše. Jak je uvedeno v bodě 4 tohoto sdělení, v období od 1. září 2023 do 31. srpna 2024 bylo do rezervy tržní stability umístěno 272 350 737 povolenek. Objem odpovídající období od 1. září do 31. prosince 2023 činil 90 783 578.

PŘEHLED

Nabídka	
a) Povolenky převedené z druhé fáze systému EU ETS (2008–2012)	1 749 540 826
b) Bezplatně přidělené povolenky v období od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2023, a to i z rezervy pro nové účastníky na trhu	8 222 698 758
c) Povolenky vydražené v období od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2023, včetně dřívějších dražeb	7 591 181 500
d) Povolenky použité pro účely flexibility v období 2021–2023 podle odstavce 6 nařízení (EU) 2018/842	21 641 364
e) Povolenky zpeněžené pro účely programu „NER300“	300 000 000
f) Mezinárodní kredity uplatněné ve vztahu k emisím do 31. prosince 2020	497 248 017
Součet (nabídka)	18 382 310 465
Poptávka	
a) Ověřené emise ze stacionárních zařízení v rámci systému EU ETS v období od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2023 (v tunách)	17 269 905 658
b) Povolenky zrušené podle čl. 12 odst. 4 směrnice 2003/87/ES do 31. prosince 2023	668 272
Součet (poptávka)	17 270 573 930
Celkový počet povolenek v oběhu	1 111 736 535

Držená rezerva tržní stability	
Povolenky v rezervě tržní stability ke dni 31. prosince 2023	808 744 844
Povolenky určené pro Inovační fond podlečl. 10e odst. 4 směrnice 2003/87/ES	27 000 000
Povolenky zneplatněné dne 1. ledna 2024	381 744 844
Povolenky v rezervě tržní stability ke dni 1. ledna 2024	400 000 000